

ASIA **Neuvonta työttömyysetuutta koskevassa asiassa****KANTELU**

Kantelija arvostelee 29.12.2014 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa työ- ja elinkeino- toimiston (TE-toimisto) menettelyä työvoimapoliittisen lausunnon antamisessa. Kantelun mukaan kantelija ei saanut TE-toimistosta riittävää neuvontaa. Lisäksi hän arvostelee sitä, että työvoimapoliittinen lausunto annettiin liian nopeasti eikä hän ehtinyt selvittää tilannettaan ennen sitä. TE-toimiston menettelyn seurauksena hän menetti peruspäivärahan tammikuulta 2014. Kantelija pyytää oikeuskansleria tutkimaan menettelyn.

Kantelija arvostelee myös työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan asiassa antamaa päätöstä, koska lautakunta on katsonut, ettei TE-toimiston antamilla ohjeilla ole asian ratkaisun kannalta merkitystä.

SELVITYS

Työ- ja elinkeinotoimisto on antanut 5.3.2015 päivätyn selvityksen.

VASTINE

Kantelija on antanut selvityksen johdosta vastineen.

RATKAISU

Oikeuskanslerin tehtävänä on muun muassa valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tätä tehtävää oikeuskansleri hoitaa muun muassa tutkimalla kanteluja.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n (536/2011) 1 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Pykälän 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmis-oikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeuskanslerin tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Tapahtumat kantelun ja selvityksen mukaan

Kantelijan mukaan hänen sairauspäiväraha-oikeutensa tuli täyteen vuoden 2013 lopussa. Kantelun mukaan hänelle soitettiin Kansaneläkelaitokselta lokakuussa 2013 ja neuvottiin menemään TE-toimistoon 2.1.2014. Kantelija täytti hakemuksen saadakseen peruspäivä-rahaa 2.1.2014 alkaen. Kantelija ei tiennyt, että sairaana olevan henkilön tulee hakea kokopäivätyötä saadakseen peruspäivärahaa, koska hänelle ei kerrottu sitä oikealla tavalla. Hän pyysi lisää aikaa työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen selvittääkseen tilannettaan, mutta lausunto annettiin siitä huolimatta ja häntä kehoitettiin tekemään valitus asiassa. Kantelun mukaan TE-toimisto on eräässä työvoimapoliittisessa lausunnossaan myöntänyt virheellisen toimintansa asiassa, mutta kumonnut sittemmin kyseisen lausuntonsa.

TE-toimisto on todennut selvityksessään, että kantelija on yritystoimintaa koskevassa selvityksessään 6.1.2014 ilmoittanut olevansa vajaakuntoinen työnhakija ja ilmoittanut, ettei kykene vastaanottamaan minkäänlaista työtä. Asia on puhelimitse tarkistettu kantelijalta 24.1.2014, jolloin hän on todennut, ettei hän hae/ole valmis kokoaikatyöhön ja että hän ilmoittaa, milloin on kykenevä vastaanottamaan terveydelleen soveltuvaa työtä. Saatujen tietojen perusteella TE-toimisto antoi 24.1.2014 työvoimapoliittisen lausunnon, jonka mukaan kantelijalla ei ollut oikeutta työttömyysetuuteen 2.1.2014 alkaen, koska hän ei terveydellisistä syistä ollut valmis vastaanottamaan kokopäivätyötä.

Selvityksen mukaan kantelija soitti 30.1.2014 TE-toimistoon ja ilmoitti hakevansa ja olevansa valmis vastaanottamaan työkykynsä mukaista kokopäivätyötä. TE-toimisto antoi sen jälkeen 31.1.2014 työvoimapoliittisen lausunnon, jonka mukaan työttömyysetuuden maksamiselle ei ole työvoimapoliittista estettä 30.1.2014 alkaen. Selvityksessä on todettu, että kantelija valitti työttömyysturvaetuutta koskevasta päätöksestä työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan, joka antoi 22.10.2014 päätöksensä, jonka mukaan kantelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 6.1.2014 alkaen, koska hän on 6.1.2014 päivätyssä TE-toimistolle saapuneessa selvityksessään ilmoittanut, ettei kykene vastaanottamaan minkäänlaista työtä. Sen sijaan ajalla 2.-5.1.2014 kantelijan on katsottava hakeneen kokoaikatyötä, koska selvitys on saapunut TE-toimistoon 6.1.2014. Lautakunnan päätöksen mukaan asiassa ei ole merkitystä sillä, mitä ohjeita kantelija on TE-toimistosta saanut puhelimitse, koska kokoaikatyön hakeminen on etuus-oikeuden ehdoton edellytys.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

TE-toimiston selvityksen mukaan toimisto tietämättä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ratkaisusta harkitsi kantelijan työttömyysturva-oikeutta uudelleen ja kumosi 14.11.2014 antamassaan työvoimapolitiittisessa lausunnossa 24.1.2014 antamansa lausunnon ja katsoi, että kantelija oli työnhakunsa käynnistämisen yhteydessä saanut TE-toimistolta puutteellista tietoa työttömyysturvan edellytyksistä, minkä johdosta hän oli voinut olla siinä käsityksessä, että kokoaikatyön hakemisella ei ole merkitystä työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Tämän johdosta työttömyysetuuden maksamiselle ei ollut työvoimapolitiittista estettä 2.1.2014 lukien.

Selvityksessä on todettu, että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan päätöksen vuoksi TE-toimisto otti kantelijan asian uudelleen käsittelyyn lautakunnan päätöksen toimeenpanemiseksi. Päätöksen toimeenpano edellytti 14.11.2014 annetun lausunnon kumoamista, minkä vuoksi kantelijaa kuultiin asiassa ja sen jälkeen TE-toimisto antoi uudet työvoimapolitiittiset lausunnot työttömyysetuuden maksajalle lautakunnan päätöksen mukaisesti.

Arviointi

Työttömyysturvalain 1 luvun 1 §:n mukaan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti. Luvun 2 §:n 1 momentin mukaan työttömän työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella.

Työttömyysturvalain 2 luvussa säädetään etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä. Luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työttömyysetuuteen on kyseisessä laissa säädetyin edellytyksin oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Pykälän 2 momentin mukaan työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai päätoimisesti työllistyyrittäjänä tai omassa työssä. Pykälän 4 momentin mukaan kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön.

Kantelussa tarkoitettuna ajankohtana voimassa olleen työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n (1001/2012) 1 momentin 1 kohdan mukaan työ- ja elinkeinotoimisto antoi 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon tarvittaessa 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Lukuun sisältyvässä 7 §:ssä säädetään palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Lain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:ssä säädetään neuvonnasta. Sen mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Pykälän 2 momentin mukaan jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Työttömyysturvalaissa tarkoitetun työttömyyspäivärahan tarkoituksena on turvata työttömän työnhakijan toimeentulo työttömyyden aikana. Sen saamisen edellytyksenä on, että henkilö on työtön ja hän hakee kokoaikatyötä. TE-toimisto on kantelijalle lähettämässään selvityspyynnössä pyytänyt tietoja kantelijan yritystoiminnasta ja pyytänyt tätä vastaamaan kysymykseen, onko hän valmis hakemaan ja vastaanottamaan kokoaikatyötä. Kantelija on TE-toimistolle 6.1.2014 antamassaan selvityksessä todennut olevansa vajaakuntoinen työnhakija ja ettei hän kykene vielä vastaanottamaan minkäänlaista työtä. Kantelija on 24.1.2014 puhelimitse asiaa häneltä tiedusteltaessa toistanut, ettei hän hae eikä ole valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä ja että hän ilmoittaa ajankohdan, milloin olisi kykenevä vastaanottamaan terveydelleen soveltuvaa työtä.

Edellä esitetyn perusteella kantelija ei ole katsonut terveydentilansa vuoksi voivansa hakea tai vastaanottaa kokoaikatyötä. Kokoaikatyön hakeminen on kuitenkin työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä. TE-toimiston kantelijalle esittämä kysymys kokopäivätyön hakemisesta on nähdäkseni ollut selkeä ja kantelija on tuohon kysymykseen vastannut ilmeisen totuudenmukaisesti. Käsitykseni mukaan tuota todellista tilannetta ei olisi muuttanut asiassa annettu neuvonta.

TE-toimisto on kuitenkin 14.11.2014 antamassaan työvoimapoliittisessa lausunnossa todennut asian selvittelyssä ilmenneen, että kantelija on työnhakunsa käynnistämisen yhteydessä saanut TE-toimistolta puutteellista tietoa työttömyysturvan edellytysten osalta, minkä johdosta hän on voinut olla siinä käsityksessä, että kokoaikatyön hakemisella ei ole merkitystä työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Hallintolaissa säädettyjen hyvän hallinnon perusteiden mukaan viranomaisen palvelun on oltava asianmukaista, hallinnon asiakkaan on saatava asiansa hoitamiseen neuvontaa ja viranomaisen vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Totean, että viranomaisen antaman neuvonnan on oltava riittävää, selkeää ja luotettavaa. TE-toimisto on itse todennut neuvonnassaan olleen puutteita.

Kantelija arvostelee myös sitä, että TE-toimisto oli antanut 24.1.2014 työvoimapoliittisen lausunnon, vaikka kantelija oli pyytänyt sen viivyttämistä niin, että hän kerkeäisi selvittää tilannettaan. Näkemykseni mukaan TE-toimisto olisi hyvän hallinnon palveluperiaate huomioiden asian selvittämiseksi voinut kantelijan pyynnön johdosta odottaa lausunnon antamisessa, vaikka se olisikin katsonut selvityksen olleen riittävää lausunnon antamiseksi.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta on 22.10.2014 antanut kantelijan valituksen johdosta päätöksensä. Lautakunnan päätökseen on ollut mahdollista hakea muutosta, mutta kantelija ei ole sitä tehnyt. Minulla ei ole perusteita katsoa, että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta olisi menetellyt lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuuksiaan. Sen vuoksi en ole ryhtynyt sen toimintaa tutkimaan.

Toimenpiteet ja lopputoteamukset

Saatan työ- ja elinkeinotoimiston tietoon edellä Arviointi -kohdassa toimiston toiminnasta sa-
moin kuin neuvonnan laadulle asetettavista vaatimuksista esittämäni näkemykset.

Kantelijan kantelu ei ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiini.

Kantelun liitteet palautetaan kantelijalle.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Esittelijäneuvos

Marjo Mustonen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi